

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.

Pe jumătate an .. 10 "

Pe 1 lună 2 "

N-rii de Duminică pe an 4

coroane.

Pentru România și America

10 coroane.

Pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 bani de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

In antișambra dlui Polónyi.

Afacerea proceselor »Poporul Român« a intrat în o nouă fază. Reproducem la alt loc al ziarului un articol din »Foia Diecesană« scris de un fruntaș din Caransebeș, care ne obligă să mai stăruim asupra afacerii.

Cu dl Birăuțiu nu mai continuăm discuția. În numărul mai proaspăt al foii sale, el continuă a vorbi în felul său arrogant și îndrăzneț și în loc de a se scuza, se face el acuzator, că vezi Doamne, din ură, pizmă, răutate i-am fi aplicat dojana, desigur prea meritată. Dl Birăuțiu poate însă scrie ce-i place, nu va reuși să facă o chestie personală, pentru care n'am perde nici un cuvânt.

Ceeace ne-a îndemnat din capul locului să sulevăm chestiunea, a fost întâi considerații de ordin politic, a doua o demnitate a presei române, care există și la care dacă n'a ținut dl Birăuțiu, nu-i urmare, că n'ar fi alții, cari să ție.

Asupra considerațiilor de ordin politic nici nu insistăm. Judece publicul, dacă este ori nu compatibil cu un om, ce se crede pe sine și este poate socotit și de alții, luptător național, să antișambreze, la ministrii actuali, cerând dela dânșii, pentru sine ori pentru alții, grație de natura aceasta.

Ori care ar fi răspunsul, cât privește demnitatea presei române, în numele căreia noi suntem chemați a vorbi, răspunsul nostru e, că cu cinstea presei române aceasta este incompatibil! Dl Birăuțiu dacă a primit răspunderea pentru articolele altuia, articolele erau ale sale. Câți redactori români n'au gustat amarul temnițelor pentru articolele altora! Nici unul însă nu s'a milogit pe la ministrii, ori pe la uneltele lor, cerșind grație. Ține într'una și azi peregrinarea la temnițe. Seghedinul, Vațul, Clujul, Aradul, adăpostesc aproape în permanență gazetari români. Fie zis în cinstea lor, nici unul dintre ei n'au cunoscut antișambrele puternicilor zilii.

Exemplele, ce au dat astfel prin sacrificiile lor curate, au fertilizat cauza neamului și acestea vor fi odată una dintre cele mai frumoase glorii ale luptelor noastre naționale. Erau mulți între ei, oameni foarte năcăjiți și amăriți, aveă însă fiecare în sine acea mândrie neînduplecată a neamului nostru, care pentru nimic în lume nu se umilește. Și au preferat toți să deșerte mai bine până în fund păharul, aducând jertfe pentru toți, decât să cerșească dela dușman milă — pentru sine! Aceasta este tradiția presei noastre și pe aceasta trebuie să fim geloși, căci ea este totodată și cea mai puternică garanță a izbândeii cauzei noastre sfinte.

Când n'ar mai fi așa, ar trebui să desperăm, să cădem în desnădejde. Când și în redacțiile ziarelor se vor încuibă simplii speculanți de situații, oameni fără curagiul opiniei neșovăitoare a tuturor, profesioniști numai fără scrupuli și nu apostoli, atunci

totul s'a sfârșit, presa s'a pierdut și pe sine și cauza ce a susținut.

Iată de ce ne-a surprins într'un chip nu se poate mai dureros destăinuirea dlui Birăuțiu, că s'au aflat și deputați naționali cari au antișambrat la dl Polónyi, ca să-l scape pe dlui de procese. Și după ce aceștia »au intervenit, dar fără rezultat« dl Birăuțiu s'a dus la dl Burdea, care a intervenit cu rezultat. Prețul ni-l comunică dl P. Barbu din Caransebeș: *organul partidului național n'are nici un cuvânt luni de zile la infamiile săvârșite de dl Burdea în contul cauzei naționale.*

Ei bine, ori cine ar fi fost acei deputați naționali, noi ne simțim datori să protestăm cu toată hotărârea în virtutea prestigiului întregii prese împotriva acestui fel de interveniri.

Presa română n'are nevoie de această înjosire, ea care a suferit atâta își va ști purtă și d'aci înainte crucea, niciodată nu se va umili însă! Da, așteptăm dela deputați, să ne iee în apărare, nu însă pe singuratici și nu prin antișambrele ministrilor, ci în fața parlamentului, libertate eluțându-ne și nu cerșindu-ne milă.

Acest fel de intervenții poate să fie compatibil cu roluri ca a dlui Burdea, — când se găsec nenorociți, cari să-i dea prilej de a face lucruri cu cari să se laude, — nu este însă de demnitatea deputaților naționali. Ori care ar fi însă părerea lor, noi ca unii, pe care ne privește, nu numai nu cerem, dar și protestăm împotriva acestor fel de servicii.

Căderea lui Goluchowski.

— Dela corespondentul nostru. —

Coaliția ungurească să poate lăuda cu un succes destul de însemnat: *căderea contelui Goluchowski.*

Credem, că-i de prisos de-a mai arăta cauzele acestei căderi. Încă pe timpul opoziției, coaliția a învinuit pe Goluchowski pentru dușmănia lui împotriva »națiunii« și a aspirațiilor ungurești. El este vinovat zice-se, pentru atitudinea coroanei față cu opoziția ungurească, el este vinovat pentru absolutismul de aproape un an în Ungaria, de scena atât de umiltoare dela 23 Septemvrie 1905 pregătită șefilor coaliției, de încheierea convențiilor comerciale cu străinătatea cari angagează libertatea economică a Ungariei pe timp de 12 ani.

Pentru aceste multe păcate, Goluchowski a trebuit să cază.

La prima vedere deci, căderea lui este un mare, neașteptat și netăgăduit succes al coaliției.

Să cercetăm. Campania împotriva lui Goluchowski a fost începută mai de mult, din sesiunea trecută a delegațiilor. Partidul kosuthist și o parte e partidului popular făgăduiseră alegătorilor și publicului ungu-

resc execuția fără cruțare a »poleacului«, cum îl numeau. Sfârșitul se știe, ei »au cedat«, poleacul a rămas. Deci răsturnarea lui nu a răușit imediat, ba mai mult, marea campanie de răsturnare s'a sfârșit la început cu rușinos dezastru al răsturnătorilor. Ea a adus o mare decepție acelor sute de mii de »patrioți« cari crezuseră cu toată naivitatea încrederii lor în atotputernicia coaliției. Succesul de-acuma vine prea târziu pentru a putea șterge sau prepara pe deplin dezastrul dela început. Sentimentul de decepție și impresia de lăudăroșie copilăroasă va rămânea în sufletele patriotice ca un ghimpe ce înțeapă încă multă vreme.

Dar admitând sau constatând chiar succesul, oare poate el fi numit un succes adevărat, neîndoios. Nu noi tăgăduim aceasta, ci chiar o voce foarte autorizată și serioasă ungurească: »Budapesti Hirlap« cea mai de frunte voce în corul presei ungurești. Mai acum câteva zile, când căderea lui Goluchowski nu părea atât de sigură, când se părea, că coaliția va avea nevoie de o prealabilă postificare pentru fiascul ei în campania împotriva ministrului de externe, atunci »B. H.« spunea într'un articol de fond, că pentru Unguri căderea lui Goluchowski nu ar putea fi un succes. Plecarea lui, se zicea atunci, nu poate însemna o schimbare de sistem, de direcție politică, ci numai de persoană. Va veni altul care va face aceiaș politică. Pentru că această politică i-să dictează de sus, iar el este numai o păpușe, o marionetă etc. ale cărei voci răspund acolo, unde noi nu vedem — după culise.

Dar dacă este așa, atunci toate învinuirile aduse lui Goluchowski au fost fără temei și nu nimereau ținta adevărată. Coaliția și vapnicii ei răsturnători trebuie să știe aceasta. Atunci, ce rost are toată acțiunea, care nu-i decât o comedie? Are rostul pe care-l are ori-ce comedie: să facă pe lumea naivă să aplaude.

Amănunte asupra demisiunii lui Goluchowski.

O telegramă din Viena anunță că Duminică, la ora 1 după masă a fost primit în audiență la M. Sa. Audiența a durat trei sferturi de oră. Goluchowski și-a prezintat împăratului demisiunea sa din postul de ministru de externe. El și-a motivat demisiunea cu faptul, că *votarea bugetului comun în delegațiunea ungurească întâmpină anevoințe.*

Presă austriacă privește demisiunea lui Goluchowski ca un succes unguresc.

»Neues Wiener Tageblatt« scrie într'un articol de fond de azi următoarele: O singură încrunțare din sprâncene din partea coaliției a fost de ajuns pentru a face pe Goluchowski să plece. Avem în fața noastră o *operă de răsbunare.* Nu ne mirăm, că Ungaria caută să-și exercite pretutindeni înrăurirea, dar ne mirăm, că Austria suferă toate acestea fără să-și ridice cătuși de puțin glasul.

O adunare creștin-socială a fost ținută Duminică în orașul Feldberg. Deputatul Gessmann, un fruntaș al partidului creștin-social din Viena, a zis: Popoarele Austriei trebuie să-și strângă rândurile, căci căderea lui Goluchowski dove-

dește, cât de rușinoasă și tristă este situația lor față cu Ungaria. Interesele externe ale monarhiei sunt conduse din o clică ungurească.

Urmasul lui Goluchowski.

Trei diplomați se amintesc printre candidații la fotoliul ministrului de externe. Cel dintâu este contele *Mensdorff*, cumnatul contelui *Apponyi*, ambasadorul austro-ungar în Londra, baronul *Aehrenthal*, ambasadorul pe lângă curtea din Petersburg și contele *Karl Kinsky*, fost secretar de ambasadă.

Deși presa pare a lucra mult pentru *Mensdorff*, totuși numirea baronului *Aehrenthal* pare mai probabilă. El a fost chemat din Petersburg acasă și a fost primit în audiență la M. Sa, ce a durat 1 oră și jumătate.

Toată lumea crede, că *Aehrenthal* va fi urmașul lui *Goluchowski*. Toate celelalte combinațiuni cad. După audiență *Aehrenthal* a conferit vreme îndelungată cu șeful cancelariei împărătești.

Din Dietă.

— Ședința de Luni 22 Octomvrie. —

În ședința de azi s'a petrecut un nou incident cu delegații croați. Am arătat că Sâmbăta trecută, deputatul *Ugron* a propus să se înființeze posturi de stenografi și traducători în cameră. Această propunere a fost aprobată și de președintele camerei dl *Justh*. Azi deputatul *Pero Magdici* a cerut într'un discurs rostit tot în limba croată, ca toate proiectele de legi atingătoare de Croația să se tipărească și în limba croată. Deputatul *Nagy Ernő* și pe urmă președintele dl *Justh* a respins această legitimă cerută a delegaților croați. Aceasta de sigur va contribui foarte mult la strângerea relațiilor bune dintre croați și deputații unguri.

Proiectul de lege pentru reabilitarea lui *Rákóczy* este prezentat și recomandat prin raportorul lui *Bizony Ákos*. El este votat cu unanimitate. **Deputații naționali lipsesc.**

Să trece la discuția proiectului de lege pentru încurajarea industriei.

Lengyel Zoltán arată, într'un discurs lung, cum la noi aversiunea față de meserii este foarte mare. Copiii meseriașilor și fabricanților îmbrățișează carierele intelectuale. De asemenea aristocrația disprețuiește meseriile și ocupațiunile industriale. Cere să nu acorde subvenții unor bănci mari și puternice cari nu au nevoie de ele. Spune, că trebuie să fim prudenți cu acordarea dreptului de discrețiune. El l-ar acorda lui *Kossuth*, dar alțiua nu:

Pero Magdici (croat) spune, că regretă că nu poate vorbi ungurește și cere ca proiectele de legi să fie prezentate și ungurește.

Deputatul *Nagy Ernő* și pe urmă președintele protestează. Acesta din urmă spune, că deputații croați au numai dreptul de-a vorbi în limba croată. Nu va admite însă ca să se aducă atingere caracterului unitar național al statului unguresc prin astfel de propuneri.

Milan Hodzsa aplică cuvintele delegatului *Majdici*. El a cerut numai traducerea în limba croată a proiectelor de legi atingătoare de Croația, nu cum a spus *Nagy Ernő*, a tuturor proiectelor de legi.

După unele aplicări ale ministrului *Kossuth*, președintele declară, că majoritatea camerei voește respectarea unității naționale față de pretențiunile Croaților.

Anton Bauer (croat) își retrage propunerea de a se mîna discuția proiectului de lege pentru înaintarea industriei.

Ședința de Marți, 23 Octomvrie.

Ședința se deschide la orele 10 și jum. După propunerea lui *Mukics Simon* raportorul comisiei pentru verificarea mandatelor, se validează definitiv mandatele deputaților *Gustav Gratz* și *Beck Lajos*.

Se continuă discuția proiectului de lege pentru industrie.

Sziklai Ottó dorește ca marile capitaluri depuse în casele de păstrare să se mobilizeze în interesul industriei. Cere apărarea intereselor muncitorilor și ale micilor industriași.

Csitány Béla: Proiectul prezent a fost depus prea repede, el a venit ca o surpriză, și studierea lui amănunțită nu-i cu puțință.

Oare nu era mai bine, ca guvernul să caute a crea o industrie, pentru prelucrarea materiilor brute ce se produc la noi în țară, renunțând la alte planuri prea mari? Acum câțiva ani vrând să îmbrățișeze cariera industrială, a fost refuzată de guvern rugarea lui de-a i-se da o bursă. De asemenea și cererea de burse pentru copiii lui a fost refuzată.

Când a întrebat de motive i-s'a răspuns la ministerul de comerț, că *Ungurul nu-i de cariera industrială*.

Secretarul de stat *Szterényi József*, apără mai multe fabrici, cari eri au fost atacate de *Lengyel Zoltán*, bunăoară fabrica *Leon* din Raab, fabrica fraților *Maufred* și *Berthold Weisz*. Vorbește despre fabrica din *Rózsahegy*. ministrul de comerț *Kossuth*: Proprietarul ei *Mauthner Izidor* este un om merituos!

Szterényi: Fabrica aceasta a primit un ajutor neînsemnat dela guvern și el, *Szterényi*, caută acum, prin agenții lui, muncitori săcui pentru această fabrică.

Zakariás János: Săcuii să rămână în Ardeal!

Szterényi: Oare-i mai bine să emigreze în România? (Aplauze). Fabrica dela *Rózsahegy* a înființat o școală în care copiii de Slovaci vor învăța limba și sentimentele ungurești.

O voce de pe băncile partidului național: Destul de rău, că maghiarizați în felul acesta!

Szterényi. Legea încă cere învățarea limbii ungurești. Respinge acuza lui *Lengyel*, că guvernul acordă subvenții ziarelor.

Arată necesitățile de dezvoltare ale industriei ungurești. În industria ungurească sunt plasate capitaluri în valoare de 2000 de milioane cari produc un venit de 2000 milioane, în vreme ce în agricultura ungurească sunt plasate 15,000 de milioane, cari produc abia 3000 de milioane. Capitalurile plasate în întreprinderi industriale produc cu îngrijirea cuvenită de câte două — și tei ori mai mult decât cele plasate în agricultură sau în depuse în casele de păstrare.

Numai deputații naționaliști au respins proiectului de față. Aceasta pentru că el înseamnă un puternic mijloc de întărire al statului național unguresc.

După câteva cuvinte de rectificare ale lui *Lengyel* și *Hentz*, ședința se ridică la 2 ciasuri.

Pentru învățători.

— Amănunte dela Congres. —

Între multele agende rezolvate de mărițul congres național-bisericesc, chestia îmbunătățirii salariilor învățătoresți a fost discutată poate cu mai multă animație, rostindu-se asupra ei cei mai distinși bărbați de școală.

În următoarele dăm amănunte despre discuția de Luni a congresului.

Roman Ciorogariu arată pe larg și din experiență, că în anii din urmă s'a manifestat o tendință de a reduce salariile învățătorilor la minimum chiar în comune fruntașe (cum sunt de pildă *Pecica*, *Nădlac*, în Dieceza *Aradului*). Se codesc a plăti îndeosebi bogătanii. Asta e de regretat. Și mai trist a fost apoi, că Veneratul Consistor metropolitan a trebuit să aproabe aceasta, în lipsa unei legi care să împedecă tendința asta. S'a ajuns astfel ca tocmai în comunele fruntașe, unde viața e ca la oraș de scumpă, să avem învățători salarizați câte cu 600 coroane. Din atâta nu se poate trăi și asemenea salarii sunt motive permanente de nemulțumiri, neînțelegeri și agitațiuni. Și ca președinte al comisiei școlare și ca amic al învățătorilor, conjură congresul a

primi propunerea comisiei, ca astfel să poată fi silitte comunele cari au de unde, să dea învățătorilor cel puțin 800 coroane leafă, căci nimeni nu merită mai tare spriginul și dragostea noastră de cât acești modești apostoli ai neamului (lungă aprobări).

N. Zigre și *P. Truța* combat propunerea de a se fixa minimul la 800 coroane.

V. Goldiș într'o entusiastă cuvântare combate pe dnii *N. Zigre* și *P. Truța* și susține propunerea comisiei școlare.

S'a zis ca învățătorii să aducă jertfă pentru popor. Dar oare nu întreaga lor viață e o jertfă? Nu chiar *I. P. S.* Sa Mitropolitul a recunoscut, că ei sunt cei mai mari binefăcători ai omenirii și în special ai neamului românesc?! În schimb viața celor mai mulți dintre ei este un șir nesfârșit de suferințe și neagră mizerie! Până și servitorii au leafă mai bună!... Din salariul ce li-se dă nu pot nici ei să trăiască, pe când li-se cere să-și crească la școală copiii și peste tot, să spriginească toate cele naționale culturale.

Li-se cere în continuu jertfe. Dar oare nu-i mai cu dreptate să se ceară ca să jertfească însuși poporul, care dacă își va plăti bine învățătorul, va contribui la propria sa înălțare!

E de părere, că unde nu se poate îngreuna comuna, să se ceară ajutor dela stat. Doar în primul rând statul se ridică prin munca grea a învățătorilor. Dacă nu perim prin faptul, că preoții primesc congruă, nu ne vom prăpădi nici lăsând ca învățătorii noștri să fie ajutați de stat, (aprobări).

Episcopul I. Papp vorbește de asemeni în favorul învățătorilor. Starea de azi a lor nu se mai poate tolera. Iar comunele bisericesti nu se mai pot îngreuna fără a înstrăina poporul de biserică, ceea ce nu-i în interesul neamului. Sunt mulțime de curente, și de altfel, potrivit bisericeii. Să nu le mai sporim.

N. Zigre propune a se decreta, că numai în comunele de cl. I și II să se prevadă minimul de 800 cor.

Congresul respinge propunerea și astfel rămâne primită cea a comisiei.

La chestia convocării congresului, I. P. S. Sa Mitropolitul e de părere să se discute întâi în princip: să li-se dea, ori nu, drept învățătorilor a se întruni pentru a discuta asupra ameliorării sorții lor. E de părerea comisiei că da, să li-se dea această permisiune. Dar ei de ei să se constituie și să-și aleagă president.

R. Ciorogariu e de părerea comisiei ca: congresul să fie condus de un comisar numit de Veneratul Consistor metropolitan. Așa se va determina mai exact materialul, ce se va tracta și nu se va zădărnici succesul lăsându-se loc digresiunilor de tot felul. Totul trebuie făcut în cadrul legii bisericesti, ca astfel să nu fie nevoie de aprobarea forurilor civile. Să dăm odată ocașie tuturor învățătorilor noștri a se întruni și a-și arăta durerile. În cât privește participarea, desigur că se vor găsi în fiecare protopopiat doi inși, cari vor jertfi și vor lua parte la congres.

În princip se votează concesiunea de a se întruni învățătorii celor trei dieceze.

Ars. Vlaicu, în numele comisiei, propune nu congres, ci anchetă. Congres s'ar putea convoca numai cu autorizarea forurilor civile.

Archimandritul dr. *Puscariu* și *I. de Preda* nici anchetă n'ar permite. Nu-i nici o nevoie de asemeni întruniri. Cei competenți vor face — zice — și fără sfatul învățătorilor ceea ce se poate pentru ameliorarea sorții învățătorilor.

Em. Ungureanu zice, că ne-am face de răs dacă am oprî libera consultare a învățătorilor. Ne-am blama, când nu am admite, că în primul rând să-i lăsăm pe învățători să-și spună durerile și după aceea autoritățile noastre să purcedă conform indicațiunilor date de ancheta învățătorilor.

V. Demian e contra anchetei. Prin hotărîrea luată deja (privitoare la urcarea salariilor), congresul a făcut îndestul reclamării corpului învățătoresc. La ce să se mai adune, să se aglomereze și să se facă tumult învățătoresc?

Russu Șirianu combate părerea aceasta. Zice, că trebuie să ne pară bine când vedem, că floarea învățătorimei noastre vine la maica biserică și cu învoirea acesteia și în înțelegere cu autoritățile noastre bisericesti competente voiește a-și ameliora soartea, într'adevăr tristă. Nemulțumirea învățătorilor pe cât este de mare, pe atât este de motivată. Trebuie nu numai a li-se pune în perspectivă îmbunătățiri, dar să fie ascultați, să li-se

dee prilej să răsuflă, să-și spună durerile. Fiindcă vede combătută îndeosebi eventuaia marea aglomerare, propune un amandament, pe care-l primește și comisia școlară: la ancheta ce se va convoca să iee parte un învățător-delegat din fiecare satopopiat.

P. Truța propune o anchetă din câte 15 învățători din fie care dieceză.

Russu Șirianu zice, că asta n'ar fi anchetă a totalității învățătorilor; ci a — Consistoarelor.

Puse la vot, se resping propunerile dlor Pușcariu și Truța și se primește astfel propunerea comisiei cu amandamentul deputatului Russu Șirianu.

Ars. Vlaicu referază asupra Normativului făcut de Conzistorul mitropolitan pentru școalele cari nu aparțin administrației noastre bisericești.

Normativul se primește cu unele modificări propuse de comisie, stabilindu-se și numărul serbătorilor pentru elevii români din școalele neromânești.

La regulamentul pentru examene, se stabilește o taxă de 10 coroane pentru învățătorii, cari fac examen de cvalificație ori de emendare. Taxa asta se va împărți profesorilor cari examinează.

Propunerea a fost susținută de R. Ciorogariu și V. Goldiș și combătută de P. S. Sa Episcopul I. Pap, care a arătat cât de săraci sunt cei mai mulți candidați de învățători.

Rectificare. Relativ la raportul nostru din ședința a VII-a congresului rectificăm, că părintele episcop al Aradului nu a făcut propunere independentă în chestia cvalificației preoțești, ci numai spre luare aminte a atras atențiunea congresului la concluzul congresual din 1891 relativ la cvalificarea candidaților de preoți, ca congresul să decidă în perfectă cunoștință de cauză.

Lupta la comitat.

— Adunarea congregațională aradană. —

Azi s'a ținut adunarea comitatensă de toamnă. Și Ungurii și Români s'au prezintat în număr mare.

În presară deja, Români au ținut o confătuire confidențială în care au hotărât atitudinea ce vor observa, au designat oratorii și felul cum vor vota. Dintre Români de față însemnăm pe următorii: M. Veliciu, dr. I. Suciu, Russu-Șirianu, dr. D. Barbu, S. Tamașdan, Tr. Magier, V. Paguba, St. Novac, I. Groșorean, Sărădeanu, S. Codreanu, Pascu Moș, Ganea, dr. Ghebeles, C. Bodrogianu, dr. G. Popa, dr. Hotăranu, P. Givulescu, dr. Ciacian, dr. G. Popovici, dr. C. Ardeleanu, P. Vancu, Cornel Ursuț, Aug. Beleş, I. Giorgia, I. Micloși, Sava Raicu, D. Muscan, T. Terebenț, G. Turic, C. Grozda, V. Pantoș, D. Popovici, Aug. Boțoc, V. Mihulin, T. Stan, Nistor Flueraș, Franco, G. Bogdan, V. Goldiș, R. Motorca, M. Lucața, G. Pap, Aurel Iancu, T. Burza, I. Buda, Ciobriș, S. Bocu, N. Lazarescu, A. Secula, F. Leuca, Popescu, etc.

Ședința se deschide la orele 9. Presidiază comitele-suprem conte Károlyi.

Nainte de a se intra în ordinea de zi, dr. I. Suciu interpelează în privința stărilor stărilor din cercurile B.-Șebeș, și Boroș-İneu, precum și a ticăloșiilor administrative din cercul Hălmagiului.

Ilustrează pe larg, cu exemple, abuzurile și selbăticiile săvârșite de agenții administrației, care pedepsește cu amende grozave pentru ori ce lucru de nimica pe Români. De pildă la Dezna, unde urbarialistii s'au sfătuit despre afaceri economice, s'a luat drept adunare poporală ținută fără permisie și participanții, cu preotul în frunte au fost pedepsiți câte cu 10 zile temniță, pentru trasgresiune.

Mare indignare produce între Români cele petrecute în cercul B.-İneu, unde solgăbirăul

Vuculescu a pedepsit câte cu 200—600 cor. amendă pentru preținse trasgresiuni pe o mulțime de săteni. Pentru că au treerat în sat, sătenii au fost osândiți la sume mai mari de cât e valoarea grăului treerat. (Rușine! Jos cu el!)

Vicișpanul Dálnoki răspunde, că afacerea dela Dezna este sub cercetare. Va răspunde după-ce și-a dat verdictul în afacere. Și în chestia celor făptuite de Vuculescu, răspunde că va lua măsuri de îndreptare.

Suciu se declară mulțumit, împreună cu toți Români.

Ședința urmează.

Libertatea întrunirii și asociațiunea.

De dr. U. T. Mihaiu.

IV.

Am întârziat cu înadinsul asupra acestei probleme, căci ea este una din cele mai preponderante, ce ocupă politica contimporană.

Lupta între capital și muncă nu există numai în mediul fabricelor, dar' chiar la noi în Ardeal.

Munca țaranului e exploatată prin capitalul burghezului dela oraș. Venitul produselor muncii accesive a țaranului nu curge în punga lui, ci în buzunarul burghezului orășenesc, în forma unei dividende grase. Băncile dela orașe sunt numai forma juridică pentru companii financiare în care s'au organizat burghezimea românească. Procentele cu care lucrează aceste bănci sunt în defavorul țărâniei, ele sunt exploatarea muncii prin capital. Conflictul acesta între capital și muncă îl va putea delătura numai asociațiunea la sate, asociațiunea pur țărănească...

Ce ne surprinde la mișcările uvriere în Franția, e metoda escelentă de organizare. Metoda socialistă în orice organizare economică și politică e azi dovedită de cea mai bună. Ne surprinde mai departe că uvrierii nu pun o încredere prea mare în parlament, ei așteaptă dela deputații lor mai mult vorbe decât fapte, grosul rămas înapoi lucrează fără parlament.

Pentru ei e camera numai o felie mică din marea suprafață pe care se desfășură lupta între două clase. Ei cred cu bătrânul Pitt, că veritabila forță nu zace în parlament, ci în popor, în ei înșiși.

Vorba are pentru ei numai o însemnătate relativă, ei nu confundă parola cu acțiunea, ei își zic mereu: a vorbi nu înșamnă a fi activ. Concluziunea discursurilor frumoase nu are realitate decât prin acțiunea care succedează și care se arată utilă.

3) Libertatea întrunirilor și asociațiunilor la noi.

Trecutul Angliei și a Franciei e oglinda viitorului nostru. Experințele care le putem extrage din istoria acestor țări e prepararea noastră literară pentru timpul ce va veni.

Libertatea întrunirilor și asociațiunilor trebuie să între în frontispiciul problemelor economice, sociale și politice. Viitorul aparține și la noi asociațiunei, ea e atât de necesară ca pâinea de toate zilele. Noi nu putem îndrepta niște vorbe mai ponderoase către poporul nostru, decât acelea care le-a grăit istoricul vestit Louis Blanc către delegații lucrătorilor în 3 Aprilie 1848: »Aduceți-vă aminte, asociațiunea e fecondă pentru fericire; fraternitatea e știința bogăției; fiți frați, atunci veți fi bogăți«.

Noi credem, că statul depășește funcțiunile lui naturale, când refuză dreptul întrunirii și asociațiunei libere indivizilor și când voește ca să nu existe în toată națiunea altă asociațiune, de cât el însuși. Spunem încă odată, rolul statului este asigurarea ordinii interne și scutul țării contra atacurilor externe. Dacă statul iasă din limitele acestui rol, nu mai este un stat modern, ci vechi.

Și azi mai sunt guverne retrograde care zăresc în orice asociațiune liberă un stat în sta. Temerea asta divulgă numai ignoranța ori infirmitatea unui ministerialism. O asociațiune pacifică și fără arme, nu e stat, ea este o agregatiune de suflete, o federațiune de voințe, o uniune de puteri, cu un scop comun, pe care statul nu o poate interzice și nici nu are vr'un drept rezonabil a o interzice. Asociațiuni de categoria asta care urmează țante economice, sociale, culturale, ne par nouă foarte legitime și utile, ele pot cel mult să folosească statului, dar nn să-i strice. Pentru a forma un stat în stat să recere ca o asociațiune să poseadă arme, să execute o putere fizică, această e caracteristica exclusivă a statului. Biserica papală pe cât de mare, nu e un stat, ci o asociațiune, pentru că nu posedea forța fizică, care o are de exemplu Turcia, ce-i dă caracterul de stat.

Ca să se știe...

Mi-a fost drag »Poporul Român« pentru serviciile naționale, ce ni le-a făcut. Am și căutat să-l răspândesc și al meu este meritul, că s'a introdus în părțile noastre.

Și mi-a fost drag »Poporul Român«, până ce n'am cetit în coloanele lui, că și dl Constantin Burdia i-a vizitat redacția... Minune! Dl Const. Burdia vizitează redacția »Poporului Român« și »Poporul Român« e încântat de această vizită, făcută imediat după ce grănicerii cu ajutorul acestei foi fac dlui Constantin Burdia mari supărări la alegerile dietale.

Dela fericita vizită încoaci »Poporul Român« se schimbă față de grăniceri și față de dl Const. Burdia. Nu mai publică corespondințele grănicerilor — ca foaia, ce s'a angajat a stă în serviciul tuturor cauzelor românești — nu găsește măcar un singur cuvîntel, ca să condamne articolii dlui Constantin Burdia, care calumniază — ca nime altul — tot, ce noi Români avem mai scump.

Această ținută a »Poporului Român« a indignat pe toți Români de bine; m'a indignat și pe mine.

Dlui Dimitrie Birăuțiu, actualului redactor al »Poporului Român«, i-am dat să înțeleagă indignarea mea mai ales, că-l vedem bălăbănindu-se în apele acelora, cărora, ținuta mea li-i spine în ochi... și drept revanș, dl Dimitrie Birăuțiu m'a amenințat, că va începe în contra mea o luptă de nimircire după calapodul unei foi, pe al cărei nume nu-l mai pronunț.

Dl Dimitrie Birăuțiu vine la desvălirea monumentului din Caransebeș. Contrarii mei îi curținează, eu nu-i dau nici o atențiune... Oameni de principiile mele îl interpelează pentru ținuta sa față de grăniceri și față de dl Constantin Burdia. Li-se răspunde, că dl Dimitrie Birăuțiu are după cap trei procese politice, care îl pot pune cel puțin un an de zile la răcoare, și că dl Constantin Burdia i-a promis solemn (ba chiar și publice), că... îl mântue de procese și de temniță prin influința, ce o are sus...

După dăsvălirea monumentului din Caransebeș, dl Constantin e preamărit în »Poporul Român«, tot în coloanele acestei foi eu sunt calomniat într'un mod josnic și încă din nou amenințat prin cuvintele »De o camdată numai atât!« iar procesele dlui D. Birăuțiu... sistate.

Mai trebuie comentat...?

Ori se întoarce »Poporul Român« la ogașul vechiu, ori vom grijii noi, ca să mântuim poporul român de el.

Atât — pentru totdeauna!

(»Foaia Diecezană«).

P. Barbu.

Românii din Bosnia și Herțegovina în trecut și prezent.

De Isidor Ieșan. 1).

Eleganta broșură, care — în trecut fie zis — face onoare institutului său de editură, cuprinde, după cum ne arată și titlul cărții, o serie de cercetări de interes, asupra unei chestiuni noi în literatura noastră.

Autorul, originar din Bucovina, și căruia (credem a fi bine informați), îi datorim o foarte prețioasă carte, despre condițiile de viață a neamului nostru din patria sa²⁾, în dragostea sa de neam și avântul său naționalist, nu a pregetat — având și o cultură superioară — de a căuta, cerceta și publica tot ce e referitor la Români, tot ce poate interesa pe intelectuali Români despre neamul nostru, de pretutindena, și în ori ce condiții ar fi acela, — chiar și în Bosnia, noua lui »patrie«, căci trăim doar în vremea redeșteptării, recreării și concentrării naționale, pe terenle forței și validității, ce și-a fixat cadrele peste legi, peste state și peste instituții trecătoare, așezate de grupări de interese neîntemeiate pe psihologia neamurilor.

Di Ieșanu, cum spuserăm, studiază în recenta sa carte poporul românesc din provinciile anexate (Bosnia și Herțegovina), acea țară, în care l-a plasat pe d-sa administrația austriacă, smulgându-l din pământul strămoșesc. Dar și acolo a găsit intelectualul superior energie de muncă și criterii pentru dezvoltarea unei activități în folosul neamului său. Studiază dar, trecutul și prezentul elementului românesc din Bosnia și Herțegovina, în legătură cu frații lui de dincoace și dincolo de Dunăre³⁾.

A urmări pe autor în expunerile sale, ar însemna a reproduce lucrarea sa, condensată, ceea ce nu este scopul nostru. Noi ne vom mărgini a da din prețioasa sa lucrare esecpte îndrumătoare și caracteristice, pentru aprecierea publicului și pentru provocarea interesului său față de prețioasa carte »Românii din Bosnia și Herțegovina«.

Iată ce ne spune autorul despre teritoriul românesc — ca să-i zicem așa — din »fericită« gubernie austriacă:

1) Comunicări făcute »Academiei Române«. Arad, Tip. G. Nichin. Prețul 1.50 cor.

2) Rutenizarea Bucovinei, de Un Bucovinean. București, Ed. Minerva, Pr. Lei 3.50

3) Un prețios articol despre »Românii din Moravia« vezi în »Răvașul« (Cluj) nr. 33/906. — Pentru celelalte țări vezi N. Iorga: »Neamul Românesc«...

»In Bosnia de Nord-Ost există un district, care se chiamă Vlasenica, cu orașul tot Vlasenica, capitala acestui district. Chiar după numirea aceasta se poate vedea, că teritoriul a fost odată cu totul românesc, căci cuvântul »valah« în limba sârbă-croată e o numire specială pentru Români, iar cuvântul Vlasenica însemnează, teritor locuit de Români... Limba vorbită de către populațiunea din aceste părți conține o mulțime de cuvinte române, dar și datinele, cântecele, poezia, tipul, caracterul, vivacitatea, inteligența, chiar încât-va și portul, ne arată, la acești Sârbi originea lor română«.

Autorul ne mai citează dintre cele »răpândite prin toată țara« numiri românești, ca Vlasic, Crucevice, Cucului, Vlașca, Mogorelo (Măgurel), Han Pod, Romania, Stupari, etc. etc.

Ne mai dă nume proprii de bărbați și familii, ca Dracul, Păunat, Colac, Toader Muntean, Matei Puric, ș. a., — din cari considerante trage concluzia, că elementul românesc a trăit și trăiește în acele părți ale Peninsulei-Balcanice, din vremuri adânci, până în prezent, risipit, fără organizațiune, așa cum îl găsește istoria și în veacul XII, în fosta Dacie-Traiană.

În ce privește vechimea elementului românesc în aceste locuri, autorul admite atât admigrațiunea din Peninsula (Macedo-România) a iscușiilor meseriași și negustori, cum și a celor din părțile miniere ale Ungariei (veacul XIV) cât și a autohtonilor, a elementului străvechiu (Franco-ili-ric) romanizat.

În cercetările sale autorul nu se mărginește numai la grupele ori cetele sporadice ale »Vlași«-lor și »Karavlași«-lor etc. din Bosnia și Herțegovina, fie ei ortodoxi ori turciți, ci fixează prin prețioase informațiuni și date statistice numărul elementului românesc, parte pornit spre slavizare, parte rămas încă în picioare (Istroromâni) chiar și pe slabe picioare, atât din munții țării adnaxate cât și de pe litoralul dalmatin și curgerile apelor.

Nu lipsește nici punerea în legătură cu istoria vechei Serbie a acestor părți și a momentelor, când se relevează în a ei istorie elementul românesc. Cu un cuvânt, autorul nu perde ocazia de a arăta vrednicia și destoinicia elementului nostru, chiar și atunci, sau, mai bine zis, și în cazurile (și actuale) lipsei conștiinței naționale, pe urma căreia nu pot să nu urmeze pierderile noastre naționale.

Dintre datele cuprinse în cartea dlui Ieșan, pentru îngustimea spațiului merit acestui articol și de altfel și invitând pe cetitor la savuarea lucrării însăși mă restrâng a da următoarele: 1)

1) Pag. 84.

Rumelia de sus, locuitori	978.000	între cari	120.400	Rom.
Bosnia și Herțeg.	1.336.091	«	«	289.760
Sanjacul Novibazar	168.000	«	«	77.300
Bulgaria	2.007.019	«	«	420.000
Rumelia, Maced.,				
Albania, (Turcia)	4.740.000	«	«	1.450.000
Tesalia, (Grecia)	293.178	«	«	237.000
Grecia (proprie)				180.000
Serbia, peste				500.000

Care va să zică, în Peninsula-Balcanică se găsesc 3.845.000 suflete de Români.

Câte oare se vor încălzi din aceste inimi, la glasul conștiinței naționale? Unde e tulnicul de redeșteptare? În bunăstare ori în mizerie? S'avenim noi parte să ne numim odată 14 milioane de Români?

Nu cad în cadrul cercetărilor restrânse, mărginite și sporadice astfel de probleme, — dar indicarea lor ne măresc credința în forța de rezistență și prin urmare și de biruință a neamului nostru, asupra acelora, cari caută a-i pune pedeci întru validitatea sa și împlinirea rolului istoric, cu care datorează încă românismul omnirii.

Sfinx.

Din străinătate.

Schimbarea de minister din Franța.

Președintele republicii a primit Luni în audiență pe Clemenceau și după ce a conferit cu el mai mult de o oră și jumătate l'a însărcinat cu formarea cabinetului.

Clemenceau imediat a început tratativele conferind cu președintele Camerei și al Senatului.

Până acum noul prim-ministru n'a oferit nimănui nici un portofoliu, afară de Bourgeois pe care l'a rugat să păstreze externele.

Bourgeois a declarat însă, că e hotărât definitiv să se retragă.

Clemenceau tratează acum pentru portofoliul externelor cu Pichon și cu fostul ministru de comerț, socialistul Millerand.

Millerand va fi desigur ministru în cabinetul Clemenceau. Nu se știe însă dacă va lua externele. De asemenea Pichon nu se știe dacă va putea să vie ca ministru de externe. E mai probabil, că va lua internele.

Scrisori din București.

— 16 Oct. 1906.

Dragă Li.

Ai putut ceti, mai ales în Tribuna, care aduce amănunțit știrile din Regat, despre congresul p. răspândirea științelor, care de obicei dăinuiește câteva săptămâni, Acuma s'a închis. În cadrele acestui congres s'a înființat, est-an pentru întâia dată, secția științelor sociale, puse sub președența dlui Disescu, cunoscutul orator dela banchetele date în cinstea, »fraților de peste hotare«. În cursul dezbaterilor, s'a mărturisit verde, că aceasta secție are un singur scop, o singură menire: chestia țărănească. Precizarea ființei sale și fixarea celor mai bune mijloace de soluție.

Despre desfășurarea discuțiilor, despre cele spuse, și nespuse, — pe urmă. Acuma stai și mă ascultă cum privesc eu chestia asta, ridicată la importanța și la greutatea unei probleme.

Voi, de dincolo, (eu nu mă mai țin de voi în ce privește felul de a vedea și a judeca stările de aci) cari cetiți cu stăruință »Neamul Românesc«, sunteți mirați cum de se discută așa de odată și cu atâta patimă elegică, chestia țărănească, și nu vă vine a crede, că ea ar fi ajuns, cum s'ar zice, cu cuțitul la os.

Vă întrebați: este cu puțință să fi rămas atâta amar de vreme, nebăgată în seamă o chestie așa de fundamentală? Iți răspund eu ție; da, e

cu puțință: Intr'o țeară unde mai întâi cu opiniri uriașe în miopia lor, se caută mai întâi a se dovedi progresul prin înfăptuirile esterne ale civilizației, de dragul prețului străinătății firește, — în o astfel de țeară de ce să nu fie cu puțință una ca asta!?

De-almintrea mirarea voastră se esplică ușor. La noi, Români de sub coroana sfântului Ștefan, chestia țărănească se identifică cu chestia națională. Ea e însăși condiția existenței noastre ca neam și garanța izbândeii în luptele noastre politice. Noi, nu știm dacă instinctiv ori conștient, am înțeles dintru început, că puterea de neam este o putere etnică, că tocmai, pentru aceasta un neam nu se poate întări, cultural și prin urmare politicește decât prin singura unire solidă, a unei bunăstări luminate, ce să cuprindă toate stratele rasei, am înțeles că la civilizație adevărată și trainică nu prin cultura șubredă a unei mici clase de favorizați se poate ajunge, ci prin cultura temeinică a mulțimei, a întregului. Norocul nostru, că am înțeles asta și nenorocul României dacă mai pregetă să înțeleagă și ea.

Uite, eu și epoca de luptă, numită pasivitate o înțeleg așa. Nu izbutisem să alegem deputați de-ai noștri, numai din pricina presiunilor strașnice din partea stăpânirii, ci și pentru că nu mai aveam sprijinul deplin, înversunat, al alegătorilor, al țărănilor noștri. Și nu era de mirare, că nu-l aveam.

Drept răsplată a silințelor sale adesa dăunose pentru interesele lor mai apropiate, țărănimea noastră nu se vedeă cu nici un rezultat pozitiv al luptelor politice, cu nici o ispravă.

În astfel de împrejurări ce era mai firesc decât pasivitatea cu principiul ei de a luptă, acasă, pe teren economic, va să zică pentru țărănime. Cum s'a îndeplinit această luptă, o știi. Pe lângă altele, rezultatul fii redobândirea încrederii depline (firește în cercurile unde s'a lucrut) ceia-ce îndreptățeală o nouă intrare în activitate, îndreptățire ce se adeverește zilnic în chipurile cele mai înălțătoare. Și tot din judecata asta se explică și faptul, de ce programul nostru revizuit trage, trebuie să tragă, a socialism. — Se poate o pildă mai luminoasă, că chestia națională e la noi inseparabilă de chestia țărănească?

Altă pildă. Asociația noastră, pentru literatura și cultura poporului român, este — și dacă nu este, va fi, în timpul cel mai apropiat al recunoașterii neapărate — o instituție a chestiei țărănești. »Pentru poporul român« — din numele ei, — trebuie să însemne: pentru țărănul român! Eu îmi inchipui pentru Asociație o singură menire. Aceia, de a înființa școli, acolo unde nu sunt, a le întări pe cele slabe, pretutindeni, — toate acestea mai cu seamă prin plățirea bună — ceia-ce va aduce și educația lor bună — a dascălului. Atunci, când Asociația va avea putere — putere bănească întâiașdată, se înțelege — să îplinească bogat această menire, atunci ea și-a căpătat în sfârșit adevărata ei ființă! — Să scoată ziare pentru țărăn, o pot face și particularii; s'a dovedit, să dea ajutor în cărți și unelte școlariilor, o poate face, (și trebuie s'o facă) datoria de inimă (nu mila) a unuia sau a micilor societăți de binefacere; concursuri pentru dizertații bune, se pot face în sinul despărțămintelor — a lucră însă în felul arătat, pentru încheierea unei

Bulgarii și vizita inginerilor bulgari în România.

Sofia, 19 Octomvre. — »Vecerna-Posta« publică comentarii asupra vizitei inginerilor bulgari în România. Președintele Sarafot a declarat, că excursiunea a fost mai mult decât o splendoare.

Președintele inginerii bulgari au întâlnit cel mai mare entuziasm din partea poporului și autorităților române. În special atențiunea dată de Români sentimentului patriotic bulgar prin cântarea marșului »Șumi Marita« de către muzicile militare române și afișarea portretului principelui Ferdinand al Bulgariei, în toate saloanele de recepție ale inginerilor, să nu fie considerată ca un fapt straniu, deoarece este cunoscut eroismul sentimentului național român. Spiritele românești au fost interesate de aproape de oaspeții bulgari, cari au știut să-și atragă simpatia Românilor aducând elogii dezvoltării pe toate terenurile a României.

Primirea pe care le-a făcut-o regele la castelul Peleş, le-a făcut o adâncă impresie.

Cât privește expoziția română, iată ce zice președintele societății politehnicilor bulgare: »Expoziția e grandioasă, în ea e întrupat tot geniul românesc, toată puterea și bogăția solului și sub-solului României. Rafineriile de petrol din România sunt primele din Europa, minele de sare și construcțiunile tehnice dela Cerna-Vodă și Constanța, vorbesc cu succes de viitorul măreț al României.

Relațiunile între cele două țeri se vor putea foarte mult stringe, dacă se va cultiva spiritul de solidaritate, de prietenie, între aceste două popoare.

NOUTĂȚI.

ARAD, 24 Octomvrie 1906.

— **Di Enea Hodoș**, cunoscutul literat și apreciatul culegător de poezii populare, membru corespondent al Academiei Române, a scos, în ediția »Asociațiunei«, un volum de *poezii populare din Banat*, partea II, balade. Toate sunt perle ale literaturii noastre populare. Se pot procura, cu prețul de 40 fileri la biroul »Asociațiunei«, Sibiu. Sunt foarte potrivite a se da în mâinile tinerimei.

— **Ziariștii sârbi și rămășițele lui Rákoczy**. Președintele uniunii ziariștilor din Belgrad, fostul ministru Marinovici a trimis o depeșă președintelui Othonului din Budapesta prin care

îi dă de știre, că ziariștii sârbi ar dori să ia parte la serbarea rămășițelor lui Rákoczy, când vor fi aduse la granița Sârbiei.

O deputațiune a ziariștilor din Belgrad va pleca la Orșova și va asista la ceremonia, care va avea loc acolo.

Președintele clubului »Othon« a adus telegrama la cunoștința primului ministru, care a dat instrucțiuni în privința primirii la Orșova a ziariștilor sârbi.

— **Di Ioan Mandai jun. din Satulung** a dăruit pentru masa studenților români din Brașov suma de 100 cor., întru amintirea repausatului său părinte.

— **Viața socială în Lipova**, precum ni-se comunică, de mult n'a fost așa de încheată și cordială. Familiile românești în fiecare Joi seara se întrunesc și petrec în veselie românească.

— **La Jidani — și nu la Români**. Preotul din Hălmăgel, care are în sat două dughianuri, — după cum ni-se comunică — le-a dat în arândă la niște Jidani și nu la comercianți români. Dacă această știre corăspunde adevărului, a făcut foarte rău.

— **Intoleranță religioasă**: Primim următoarele: — *Onorată Redacțiune!*

La corespondința publicată în nr. 188 al foaiei »Tribuna« sub titlul: »Intoleranță confesională«

— Vă rog a da loc următoarelor mele reflexiuni:

Fapt e, că — deși am explicat membrilor din comitet legile statului referitoare la înmormântări — la înzisiința și espresa cerere a lor s'a intervenit telegrafic la P. S. Sa Di nostru Episcop, nu atât contra persoanei dr. Iacob Maior, față de a cărui memorie păstrăm tot respectul, ci în-deosebi, ca prin cazul acesta de înmormântare să nu se introducă uzul până acuma necunoscut aici, că în cimiterul nostru să se înmormânteze și cei de altă confesiune, avându-și fiecare confesiune cimiterul său.

Nu e locul aici să espun pe larg gravaminele poporului meu, observ numai în genere, că unde acțiunile sunt intolerante, acolo reacțiunile de regulă sunt și mai intolerante. De altcum ranele aceste sunt vechi. Dacă pe unii îi scandalizează aceasta intoleranță, să nu caute a o combate numai când lor nu le vine la socoteală și mai ales nu prin articoli pătimiși și intoleranți, publicați tendențios în ziare, ci să o caute a o combate și a se scandaliza de ea, și atunci, când atare intoleranță, — poate în alte manifestațiuni — vine tocmai la ei. Și când dâșii vor proceda în toate ațiunile lor, sincer, fără anumite tendențe, atunci nici gr. orientalii nu vor fi constrânși a recurge la acte regretabile din intoleranță.

Ce privește însuși actul înmormântării, acesta a decurs cu seriozitatea și pietatea recerută, în deplină liniște și ordine, fără nici o conturbare și fără a fi nevoie de asistența baionetelor. Chiar eu am fost, care am observat protopretorelui, încă nainte de ce ar fi ajuns procesiunea la cimiteriu, că nu e nevoie de asistență armată, rugându-l să o depărteze, la ce mi-a răspuns, că dacă odată e acolo, apoi să rămână.

Poporul după ce a primit avizul dela P. S. Sa Domnul Episcop, că mortul se poate așeza în cimiteriu — s'a reținut dela orice inconveniente și acte de conturbare.

De altcum *asupra formei înmormântării m'am înțeles nainte cu dl Bogdan și cu protopopol gr. catolic* și astfel toate s'au întâmplat conform conțelegerii avute cu dâșii, prin urmare espreșiunile corespondentului, că: »prohodul și așezarea cosciugului în criptă s'a putut face numai sub scutul baionetelor« sunt simple ezerciții de stil bombastic și tendențioase.

Anticipându-Vă mulțumirile mele pentru ospitalitatea ziuarului, am rămas.

B. Comloș-mare, la 9 Oct. 1906. — Al onor. redacțiunii. — Cu tot respectul Mihai Păcățian, paroh gr. or. român, prez. com. par.

— **Un sat de slovaci pedepsit**. Ziarele ungurești publică cu multă plăcere o veste, că în comuna slovacă Zohor, ministrul de interne a trimis soldați, cari vor sta acolo câteva luni pe speșele comunei, pentru a-i înfrica pe resvrățiții de Slovaci, înverșunați împotriva preotului lor cu sentimente maghiare.

Da, da, înțelegem!

— **Necroloage**. Ni s'a trimis, dar printr-o ciudată activitate a poștei am primit numai acum, următorul anunț funebral:

Dr. Ioan Ciordaș ca tată, Viora Eug. Ciordaș n. Ignat ca mamă, Ovid Ciordaș ca frate, Xenia Ciordaș ca soră Mihail, Ciordaș ca bunic, Emilia Ciordaș n. Farkas. ca bunică, Veturia, Valeria, Irina, Eleonora, Augustin și Victor ca mătușe și unchi și în numele numeroaselor rudeni cu inimă zdrobită de durere vă facem cunoscut, că mult iubitul și adoratul nostru fiu și nepot, Amos Tiberiu Viorel, după scurte, dar grele suferințe și-a dat blândul său suflet în mâinile Părintelui Ceresc în 13 Oct. a. c. seara la orele 10, în vârstă de 14 luni. Rămășițele pământesti ale adoratului și neuitatului se vor înmormânta luni în 15 Oct. la orele 4 d. m. după ritul bisericei gr-cat. Beiuș, 14 Octomvrie 1906. Dormi în pace suflet blând și adorat!

Celor îndurerăți trimitem sincere condolențe!

puternice dăscălimi în școli bune, nu se poate face decât cu mijloacele uriașe, de cari Asociația dispune deja în parte, și va dispune de sigur, pe deplin, îndată ce-și va înțelege rostul!

După părerea mea, soluția chestiei țărănești se cuprinde, mai adânc decât în ori-câte formule și fraze, în titlul unei cărți a lui Tolstoi: »Muncii, până nu se stinge lumina voastră!« Poate la noi soluția cea dintăiu e mai puțin aceasta, decât în țările apusene.

La noi ținta mai de aproape e să asigurăm muncitorilor ogoarelor ori ai fabricilor, măcar o situație cum o au cei din apus. Socialismul acela radical, care se ivește și își înfige învățăturile acolo, unde nu mai îndestulește o bună stare oare-care, mijlocie, existentă deja, acel socialism în zadar încearcă să străbată la noi, unde nici măcar la acel grad de bunăstare nu s'a ajuns. Idealul nostru e, să ajungem deocamdată mâncar la ea.

Muncii, până nu vi-se stinge lumina! În vorba aceasta găsim eu încă, singurul mijloc temeinic, de ordin moral, al rezolvirii temeinice a chestiei țărănești, chestie, care se reduce la enigmaticul fapt, ce se chiamă: nedreptatea socială, mai bine zis nedreptatea lumii, ce se săvârșește prin împărțirea neegală și nejustă a bunurilor. Cu legi nu se poate pune capăt acestei nedreptăți, numai și numai cu jertfa de bună voie a sufletelor. — Știi tu cum se talmăcește porunca lui Tolstoi? Iată cum:

La lumea aceasta sunt oameni bogați și săraci, oameni culți și neculți (iau senzul obicinuit al cuvântului!). De obicei, oamenii culți sunt și cei bogați. Aci pare a fi nedreptatea. Se crede, că

dacă ești om dezmerdat cu toate mofturile civilizației, că dacă ești om cu carte, cu învățătură, care are ocupații intelectuale, va să zică om cult, ești îndreptățit la o bunăstare mai mare, la un trai mai tihnit, decât cel-ceil muncește cu brațele. Se crede, că munca intelectuală merită o răsplată înzecit mai mare decât munca fizică.

Ceva adevăr o fi în asta, căci »intelectualul«, are un suflet mult mai complicat, are trebuințe psihice cu mult mai multe, (și inexorabile în necesitatea lor!) decât muncitorul, cheme-se el plugar ori meseriaș. Nu mai pomenesc de majoritatea trândavilor, pe cari îi dă tocmai intelectualizmul.

Imi pun însă întrebarea: oare e posibilă rezolvirea chestiei țărănești până va dăinui superstițioasa supra-prețuire a muncii intelectuale?

Un categoric: nu! Până un ministru va primi o leafă de 50 mii coroane, până alții vor primi o rentă mult mai oribilă chiar fără muncă, ori, fiindcă aceștia-s mai puțini, până ori-care intelectual are trebuință de un venit anual de cel puțin două-trei mii, până atunci marea nedreptate socială, în care se cuprinde și chestia țărănească, nu se va putea rezboi. La asta a zis Tolstoi: muncii, muncii. Căci, dacă nivela tocmai nu se poate neegalitatea împărțirii bunurilor, dar micșor să se poate, în două chipuri. Unul e, că funcționarul, și în genere intelectualul, să muncească neîncetat și cu iubire de dreptate, dar' mai ales neîncetat. Nu cum se face în zilele noastre, că se alege munca intelectuală fiindcă aceasta e mai rentabilă, mai ușor de incunjurat, și cu cât ești mai bine plătit: mai puțin și mai necontrolată. Iar, deoarece munca spirituală obosește repede

în cantitate mai mică, și cu cât e calitatea mai mare, s'ar putea primi sfatul lui Tolstoi, de a se îndeletnici, fiecare intelectual, și cu o muncă fizică, cu un meșteșug. — Celalalt chip e: să ne stărpim exigențele, cari ne silesc la cererea răsplăteii mari. Să ne luăm gândul dela băi, să ne îndestulim cu haina simplă, să ne servim noi înșine, ca să nu avem lipsă de trei servitori la casă... așa se înțelege stărpirea exigențelor noastre. E mare lucru acesta, adevărat, cu toate că așa de banal îl spun, dar' să crezi că nu-i nici o altă cale de scăpare, de mântuire. E calea abnegației, a jertfei, a sinuciderei chiar (când nu poți să înăbuși anumite exigențe), dar' ce să-i faci, asta e singura cale, o cale de educație. Vrei să ne rămășim că încurând se va recunoaște de către toți acest punct de vedere?

Atunci însă n'o să mai poți primi scrisori din București dela fratele tău

Sever Dan.

H A Z.

Scrisoarea telegramei. Doi jupânași dela sate, venise la oraș, la București, și unul își cheltuisse paralele.

— Nu-mi pare rău zise el cătră soțul său, că am venit la București. Cel puțin am văzut ceva frumos de tot. Expoziția asta e minunată. Dar mi-s'a gătat paralele. Acum plec acasă. Tocmai scrisei o telegramă la servitorul meu să mă aștepte la gară cu trăsura. Ia uite bine-i scrisă telegrama.

Celalalt: Bine, bine, să ceteste bine.

Întăiu: Ei, atunci cred c'o s'o poată ceti și — prostul meu de servitor!...

— Joanichie, Regina, Emiliana, Ana, Maria, și Juliana ca fii, Anastasia ca noră. Nicolae Manguicu, Aureliu Popoviciu și Stefan Marina ca gineri, numeroși nepoți și nepoate, anunță cu inima înfrântă de durere, că iubita lor mamă respective soacră și maică *Maria Neagoe*, născută Ardelean soția rep. paroch Ioan Pop Neagoe, după un mob lung și greu, a reposat în Domnul în 7/20 Octomvrie a. c. la 8 ore seara, în al 84-lea an. Remășițele pământești se vor așeza spre odichna vecinică în 9/22 Octomvrie 1906 la 10 ore a. m. în cripta familiară din St.-János.

Fie-i țărâna ușoară și memoria eternă!

— **Duel între un Slovac și un șovinist.** Cunoscutul avocat naționalist slovac, *dr. Vladimir Fajnor* s'a duelat alaltăeri cu un ziarist maghiar, *Rippely Ede*, rămânând ambii răniți. Cauza duelului a fost, că Fajnor a aplicat o păreche de palme ziaristului ungar, pentru că acesta a insultat sentimentele naționale slovace.

— **Farsa din Köpenich.** De o săptămână de zile o droaie de polițiști și detectivi îl caută ca pe ac pe genialul autor al farsei din Köpenich — fără rezultat însă. Poliția din Budapesta ține în evidență pe un escroch cu numele *Strasnof Ignác*, care a săvârșit mai multe escrocherii deghizându-se în uniforme militare și a cărui exterior se potrivește cu descrierea din Berlin, acesta însă afirmativ n-ar fi în Europa. Eri poliția din Waldgiessbach a deținut pe un învățător cu numele *Kurz*, bănuît a fi el autorul comediei din Köpenich. Kurz a fost mai înainte sergent în Frankfurt. Scrisoarea i-se asemănă cu iscălitura de pe chitanța, ce a rămas la primăria din Köpenich.

— **Rănire într-o casă de alienați.** Se anunță din Fiume, că în noaptea trecută s'au întâmplat un caz grozav în casa de nebuni de acolo. Un nebun cu numele *Petrovics Aurél* a găsit undeva o secure și a rănit cu ea mortal pe un alt nebun, care dormea. Furibundul a mai rănit și pe un alt bolnav, înainte de a putea servitorii să-l dezarmeze. Când cu mare greu i-s-a pus cămașa de forță, striga:

— Eu sunt ministrul Schmeerling!

— Eu sunt Francisc Iosif I!

Starea nebunului rănit e foarte gravă.

— **Incendiu groaznic.** În Deda, din comitatul Murăș-Torda s'a iscat în 10 Octomvrie un groaznic foc, ce a fost pus de un rău făcător în două părți contrare ale satului. Au ars 54 de case, rămânând 60 de familii fără nici un adăpost.

— **E peste un milion numărul acelor bolnavi.** cari cu inima plină de recunoștință pot să mulțumiască însănătoșarea lor numai *oleului Rheumă de Băile Erculane a lui dr. Arányi*. E un medicament ce alină reuma, podagra și catarul și vindecă ori-ce durere de mâni, picioare, spate și dinți. O sticlă de probă 1 cor., sticlă mare 2 cor. La comanda de 12 cor. trimise înainte, expedarea se face gratuit. Se capătă numai în farmacia lui Balla Sándor, Hódmezővásárhely.

— **Atragem atențiunea on. cetitori ai ziarului nostru** asupra inseratului *Balla Sándor*, farmacist în Hódmező-vásárhely, Fötér.

— **Wolf J.**, pantofar de ghete femeiești și bărbătești Arad, strada Weitzer (palatul minorilor).

— **Atragem atențiunea asupra anunțului alui Winkler József.**

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

»*Colecțiunea de cântări bisericesti* arangiate de Atanasie Lipovan învățător în Sân-Miclăușul-mare. Prețul 8 coroane. Se află de vânzare la autor.

A apărut »*Revista noastră*« cu următorul cuprins: D-na Elena A. Tănăsescu (cu portret) de Constanța Hodoș. Rugăciunea Margaretei din »*Faust*« de Goethe, Ion Gorun. Puiul (poezie) de Despina. Fericirea (schiță) de Maria Cunțan. Rugă (poezie) de Simca. În dorul luminei (nuvelă) de Elena Farago. Cântec (poezie) de Oct. Corodeanu. Felicia (roman) de Constanța Hodoș. Dușmancei mele (poezie) Simca. Galeria artistelor noastre: d-na Elena Teodorini (cu portret) de Constanța Hodoș. Firea toată (poezie) de Maria Pamfile-Măcin. Spre altă viață (nuvelă) de C. Anestiu. Sălcișorul (poezie) de Elena din Ardeal. Expoziția din Milano (cu 3 ilustrații) de Gh. D. Mugar. Nocturnă, (poezie) H. Frolo. Proprietatea literară de Laura Vampa. Aurora (poezie după Guyau) Elena Farago. Din frământările omenesti (nuvelă) de Elena Dumitrașcu. Două vești (poezie) de Tudor Pamfile. Piatra Corbului (legendă) de Irina G. Lecca. Cronică Literară de Gh. T. Cronică de Tudor. Răspunsuri.

Economie.

Arad, 23 Oct. 1906.

Piața de bani. Urcarea discountului în Londra a surprins întreaga lume financiară. În aceeași vreme a modificat radical situația pieței de bani, pentru că lumea în toate părțile se aranjează acum cu vederea scumpetei numărării. Engliteră este centrul circulațiunii de aur a întregii lumi și banca de emisiune din Londra este busola, după care se orientează toate băncile de emisiune.

Drept'aceea se crede, că și Banca Austro-Ungară va urca cât mai curând discountul.

În Budapesta etalonul privat la escompt este minimalul de 5 1/2.

Statutele Tovărășiei din Budapesta. »Poporul Român« din Budapesta aduce la cunoștința publicului, că dl Vasilie C. Osvadă a făcut deja modificările în statute conform hotărârilor luate la adunarea din Timișoara. În scurtă vreme ele vor fi traduse și în ungurește și apoi înaintate ministrului de interne spre aprobare.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 23 Octomvrie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—cigr.)	7.11 — 7.12
Secară pe 1907.	6.50 — 6.51
Orz pe 1907.	6.96 — 6.97
Cucuruz pe Iulie	6.03 — 6.04
Cucuruz pe 1907	5.13 — 5.14
Grâu pe Aprilie 1907	7.40 — 7.41

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906	7.07 — 7.08
Grâu pe Aprilie 1907	7.37 — 7.38
Secară pe Aprilie 1907.	6.56 — 6.57
Ovăs pe Octomvrie	6.93 — 6.94
Cucuruz pe Iulie	5.03 — 5.04
Cucuruz pe 1907	5.13 — 5.14

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 kgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 kgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 kgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: gre-părechea peste 260 kgr. 122—123 fil.; mijlocii părechei. 250—260 kgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

Poșta Administrației.

Alex. Muntean lui V. M. Telegd. Am primit 7 cor., ca abonament până la 1 Ianuarie 1907.

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor proprietar: George Nichin.

Din public. *)

Domnilor

L. Fazecaș și Ioan Papp
rigurosanți în drept.

Recercat fiind din partea Voastră în coloanele acestui ziar, — pentru delăturarea vre-unei presupunere greșite din partea cunoscuților mei, — țin de corect a Vă răspunde tot pe această cale.

Din epistola, ce o am la îndemână, primită dela amicul I. Papp, reiese, că n'a cerut nici un răspuns.

Ce privește pe colegul L. Fazecaș, fiind de prezinte în corespondență cu a 3-a persoană până la primirea unui răspuns favorabil, nu aveam ce să-i comunic.

Pentru liniștirea Voastră, în fine vin a Vă asigura, că din cauza tăcerii mele nu Ve-ți înscurtați într-un nimic, deci lăsați ori-ce presiune la o parte.

Cluj, 22 Octomvrie 1906.

Ioan Dorca, m. p.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

3434/1906. vhtó sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t-cziki 102. §-a értelmében ezennel közhírre teszi, hogy a facseti kir. járásbíróság 1906. évi V/199. számú végzése következtében dr. Papp Vazul ügyvéd által képviselt »Victoria« takarékpénztár javára, Gyura Alexandru és társai ellen 559 K. és járulékaik erejéig 1906. évi június hó 1-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1700 K. ra becsült következő ingóságok, u. m.: ókrók, lovak és kocsi nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a facseti kir. járásbíróság 1906-ik évi V/199/4. számú végzése folytán 559 K. tőkekövetelés, ennek 1905. évi június hó 14-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 141 K. 55 f.-ben bíróság már megállapított költségek erejéig, Batta községben végrehajtást szenvedettek lakásán leendő megtartására

1906 évi okt. hó 30 napjának d. e. 12 órája

határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsározalul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cziki 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Facset, 1906. évi október hó 7-ik napján.

Weinczierl Márk,
kir. bir. végrehajtó.

1094/1906. vhtó sz.

Árverési hirdetmény.

Közhírre tétetik, hogy az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében az aradi kir. járásbíróság 1906. Sp. II. 624. és 625. számú elrendelő és az aradi kir. járásbírósnak száma kiküldő végzése folytán Antonescu Döméné végrehajtó javára, özv. Rátz Jánosné u. m.: kk. Rátz Adriána és Letitia t. és t. gyámja aradi lakos ellen 996 K. 50 f. és 704 K. tőke és jár. erejéig fogatosított kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt 1200 K. becsült 267., 268., 284., 325., 326. és 327. sz. »Victoria« tak és hitelintézet r. t. törzsrésvényekből álló ingók a megfizetetlen összeg kielégítésére a helyszínen vagyis az aradi igazságügyi palota 48. sz. helyiségében

1906. évi nov. hó 2-ik napjának d. u. 3 órájára

kitűzött nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett becsározalul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingókat mások is le- és felülfoglalták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Aradon, 1906. évi október hó 18-ik napján.

Najmányi,
kir. végrehajtó.

Atențiune!

Aduc la cunoștința p. t. public, că aici în

ARAD,
strada Deák Ferencz nr. 20
lângă hotelul «V A S S»

din fabricatele fabricantului de cuptoare
din Timișoara (Temesvár), alui

Pucher András,

din fabricate de prima calitate din țară po-

trivite pentru încălzit cu lemne,
cărbut și coals, pentru sporurile,
vanele de scaldă și lespezile de pă-
rete, putându-se face totodată și even-
tualele comande pentru curățiri, repa-
raturi și altele.

Prețutul sprijin al onoratului
public îl cere cu tot respectul

PRODANOVITS DÖME.

Prima Societate de Credit Fonciar Român din București.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală, că *Sâmbătă, 14/27 Octomvrie a. c.r.*, se vor trage la sorți scrisuri funciare rurale, pentru un capital de Lei 1.768,400, din care: scrisuri funciare rurale 4%, a 15-a tragere, Lei 138,300 și scrisuri funciare rurale 5%, a 50-a tragere, Lei 1.630,100.

Tragerea la sorți se va face în ședință publică în localul Primei Societăți de Credit Fonciar Român din București, strada Colței nr. 27, la orele 4 p. m., în prezența Consiliului de Administrație, a Comisarului Guvernului, a proprietarilor asociați, a detentorilor de titluri și a celui alt public asistent.

DIRECTIUNEA.

Vite nobilitate

Ca în anii trecuți, așa și acum au fost

Prima pepinerie cu vite nobilitate de pe Târnava

Proprietar FR. CASPARI, Mediaș 19 Ardeal

Singură în toată Ungaria, care au liferat mușterilor vite nobilitate sănătoase, diferite sorturi nobilitate. Și în viitor numai exclusiv la această școală de viticultură se capătă cele mai bune vite de diferite sorturi nobilitate pentru Vin, Vin-Dessert și Extra sorturi de vin de masă. Proprietarii de vii au avut rezultate minunate cu sădirea de astfel de vite.

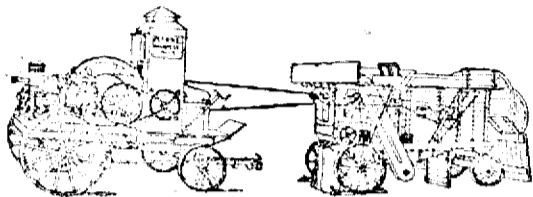
La cerere se trimite catalog ilustrat, franco și gratis, cu multe scrisori de mulțumire și recunoștință.

FISCHER KÁROLY

fabricant de funii, țesături, de site și saltele de sirmă.

Arad, József főherceg-út 8. sz.

Recomandă preparatele sule de sirmă ca: țesături de sirmă din aramă, fier și ține, pe cari le are în deposit mai ales pentru mori, fabrici și scopuri agricole. Afară de acestea, recomandă sitele sale pentru Sita de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mătase și fabrică la îngrădit de grădini, grădini publice, curți de galițe și păduri cu vinat, site de sirmă cu ramă de fier pentru scopuri delucărări de pământ, nisip, petriș, și pentru lucrări de mine, zidiri și grădinărit. Site la ferestre de pivnițe și magazine de grăunțe. Apărătoare de scintel la locomotive, mori și cosuri de fabrici. Somiere elastic de oțel pentru pat pe staluri de fier și lemn, cari în privința ușurinței de a se ținea curat sunt foarte recomandabile. Diferite site din păr, aramă și mătase, dobe pentru tutun, site-dobe, și orice fel de obiecte și lucrări din aceasta branșă — cu prețuri din cele mai moderate.

Provisiuni de mașini cu vapor

LOCOMOBILE

făcător de jireși de paie

în formă întrebuintată și cu dregere se pot căpăta pe lângă condiții de plătere foarte favorabile la firma

SEIFRIED HUGO

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Neinte de folosință.

După folo-înță

Nu mai este boală de porci

dacă vei comanda vestitul praf de nutreț din Seghedin.

Promovează apetitul porcelor, le curăță muștele, prin ce capătă sânge proaspăt și curat, promovează de tot îngrășatul, după folosință porcii nu se mai îmbolnăvesc.

PREȚUL unei cutii 50 fl. și 1 cor. La comanda mai mare mai ieftin. Revanzătorii au scăzământ la preț.

Se poate procura exclusiv la Zenke Zoltán, Szeged.

Cine vrea să cumpere ghețe de vară

(fél czipő)

ghete pentru bărbați pentru femei și copii precum în piele colorată

pe lângă prețurile cele mai moderate în un asortiment bogat acela poate se câștiga în prăvălia lui

Czernóczy Mihály

călțunar pentru bărbați și femei

ARAD, Kossuth-utca nr. 67.

Raderea de prisos!

Cine voește se economisescă banii, cine voește se cruțe timpul, cine nu voește se fie espus la vre-o boală de piele, acela se rade

cu „RASOL“

sănătos! plăcut! ieftin!

Un kilogram cu care se poate rade de 30 de ori, 2-40 Cor. În provincie 3. Cor. plătindu-se înainte, se trimite gratuit, Cu mandat postal mai scump cu 20 fl. Pregătește și trimite

„RASOL“ Vegyiipar Vállalat Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

— Vanzătorilor da concesione. —

Cel mai bun mijloc pentru stărpirea părului

„RASOLIN“-ul foarte recomandat damelor.

Prețul unui borcan 2*Cor. în provincie 2-50 Cor., pe lângă trimiterea sumei, franco cu mandat postal e mai scump cu 20 fl. Unii o o o o cul pregătitor o o o o

„RASOL“ Vegyiipar Vállalat Budapest, VI. ker., Váci-körút 55.

Magazin: Farm. Török József, Király-u. 12 Arad, Farmacia G. Földes Kelemen.

S lănină, ușoară și tot felul de articole de pe cârnătorie pe lângă prețurile cele mai avant și ase, se poate căpăta zilnic în băcănia lui **Garay Károly** Arad, piața Boczkó nr. 2.

Oltoii de vii de vândut.

Am onorul a aduce la cunoștința D-lor proprietari de vii, că până ce mai am deposit din oltoii de vie din acest an, voi vinde oltoii frumoși cu rădăcină bogată de vie de vin și struguri confect.

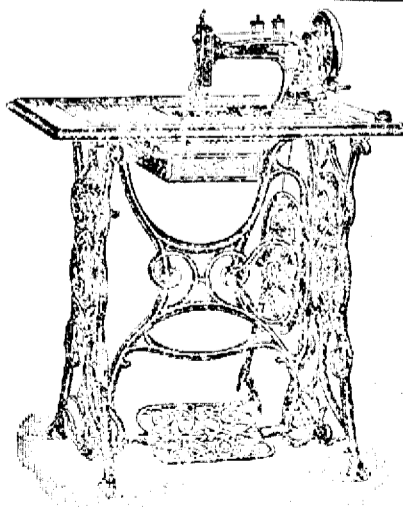
Pentru substituirea butucilor uscați în urma secetei mare recomand mai ales oltoii de vie cu rădăcină bogată precom și mlădițele rădăcinoasă de „Riparia-Portalis“ și „Rupestris-Monticola“.

La cerere servesc Onor. cumpărători bucuroși cu metotul cu succes a oltoilor de substituit.

În privința soiurilor și a prețurilor servește cu deslășire mai detaliată

Winkler József, producător de oltoii de vie

Telefon 410. Arad, str. Batthyányi nr. 13. Telefon 410.

30 fl. Mașini de cusut.

Pe lângă rezponzabilitate de 5 ani o mașină nouă, familiară, veritabil

SINGER

cu armariu închis se poate căpăta numai la

SINGER A.

Budapest, VII., strada Akácza 55 și filiala din strada Sziv 42.

Dregeri a tot felul de mașini de cusut se primesc pe lângă prețurile cele mai favorabile și pentru munca mea țitcare iau răspundere.

Catalog gratuit și franco.

Onorat public!

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că după o funcțiune de 15 ani la firma Neumann M. din Arad, am părăsit acea firmă și am întemeiat și deschis aici în loc o nouă

prăvălie
de tot felul de haine pentru bărbați, juni și băieți

căre e deja înregistrată la tribunal sub firma

Braun Miksa

ARAD

Szabadság-tér, palatul gróf Nádasdy.

Esperiențele și cunoștințele mele speciale, precum și legăturile avantajoase mă îndreptătesc a spera, ca voi putea să satisfac și în măsură completă celor mai jingăse pretenziuni a le onoratului public. Indrăznesc a mai aminti, că

deschid clasă separată pentru comande după măsură.

Toate comanda și târguierile să întâmplă și pregătesc numai sub supravegherea mea personală, prin ce se asigură materiile cele mai escelente, ce le posed în magazină, în asortiment mare, pe cari le vind cu cele mai moderate prețuri fixe.

Rog cu deosebit respect pe onor. public, că în noaua mea întreprindere se binevoiască a mă părtini și învrednici de comande numeroase.

Cu osebită stimă:

BRAUN MIKSA.

Telefon 101.

Telefon 101.

Kovács és Polgár

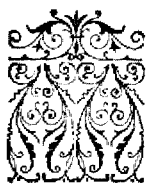
● LUGOS ●

Fabrică de cement, întreprindere de zidiri de beton și beton de fer.

Fabrica lângă gară. Birou: strada Ilona 2.

Fabrică și ține în magazin

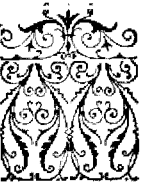
fevi de cement în toată mărimea pentru traverze, poduri și canale; mai departe șghiaburi (vălai) de cement de fer pentru comune, domenii și particulari, trepte de piatră artificială, cement și imitație de marmoră, stâlpi pentru garduri de beton, plăci de cement simple și de lux.

Primește ori-ce fel de lucrări de lucrări de beton, beton de fer și lucrări de asfalt, mai departe coporșuri la Erernit și tot felul de lucrări de pavagiu.

Ține în magazin, vinde en gros și cu detal:

Cement portland și roman de Beocsini, var, gips, trestie de stucatură, cățran, carbolineum, cărămizi și material rezistentă focului, praf de ciment etc.

La dorință servește cu planuri și preliminaru.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄ și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez speșele de intabulare, convertez datorile de interese mari.

— Resolvare grabnică, serviciu prompt. —

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Primește pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

Cine e bolnav!!

Oleul-Reuma de Băile-Ercu-lane a lui **Dr. Arányi** foarte renumit, ci ce n'ar trebui să lipsească din nici o casă necondiționat și cu siguranță vindecă

! reuma, cursoarea și podagra. !

Este recomandabilă la durere de mână, spate, pept, șele, lovitură, silă, scrântitură, durere de urechi, tuit de urechi, durere de cap și dinți. Provăzat cu îndrumare pentru întreținere punctuală. — Prețul unei sticle 2 coroane. Sticla de probă 1 coroană. Să fim de băgători de samă la numele lui Dr. Arányi! Ori ce altele sunt falsificări tendențioasă. — Se poate căpăta numai la pregătitorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, Hódmezővásárhely, Fő-tér.
La comanda prin poste pentru expediție și ladă se compută 40 fl. La comandă mai mare de 6 coroane pachetare^{se} gratuită și pachetul se expediază scutit de cheltuială în caz de trimitere înainte a sumei —6

Gimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui **VARGA ÁRPÁD**

MAKÓ

(Lădița de postă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.

Sirupul carpatian pentru pept al lui Barcsay!

Cu fier, calciu și sirup de brad.

Acest sirup, ce se întrebuințează cu succes de 30 de ani, e admirabil medicament contra tusei și asudărei de noapte.

Promovează pofta de mâncare, nutrirea și mistuirea; întărește și întinereste corpul.

Bărbatul și copilul, îl pot folosi fiind-că are deosebită influință asupra singelui și formărei oaselor.

Prețul unui flacon 80 cr.

Se poate căpăta numai la spițăria lui

Barcsay Károly

Szeged, Széchenyi-tér 12.

Desfacere definitivă!

Cu învoirea autorităților publice

se face

Desfacere definitivă

în marele magazin

de pânză și de modă bărbătească și femeiască a lui

Masztig Pál

ARAD

Andrássy-ut nrul 22.

MANDL FERENCZ

vopsitor de metal

A R A D, STRADA BOCZKÓ Nr. 11.

Primește spre efeptuire orice lucru ce cade în aceasta branșă, precum căzi pentru scaldă, chilii de scaldă, mobile de fier și de lemn, cane de apă, punerea în aur, marmură și bronz lampelor, pictură de majolica pe lemn și metal, floderozare în orice valoare în forma cea mai senzațională pe lângă prețuri ieftine și serviciu prompt.

Fondat la 1898.

Fondat la 1898.

SPĂLĂTORIA DE ALBITURI

a lui

GROSZ FERENCZ

ARAD, Heim Domokos-utca 1.

Primește spre curățit cămăși, gulere manghete, haine de gală, vesminte de dame, perdele, și haine de bal, fără var de clor și cu prețurile cele mai ieftine.

Albite în chip admirabil și surprinzător.

Primește comande din provincia spre curățire haine și albituri.

În loc la dorință hainele se aduc de acasă și se și duc acasă fără atare preț separat.

Pedagogi și teologi au favor de preț.

Incunoștințare.

Aduc respectuos la cunoștința onoratului public, că în Arad, strada Boczkó nr. 5 în 11 Octombrie am deschis sărbătorește

hotelul la „Vulturul Negru“

edificat în stil modern cu 21 camere cu gust arangiate, și vor sta la dispoziția onoratului public.

Spre orientare im iau voia să comunic, că la mine se va găsi zilnic bere proaspătă de KŐBÁNYA. În toată Vinerea zamă de pește, în toată Sâmbăta gustare proaspătă de porc, cuină admirabilă și beuturi escelente. — Camerele sunt iluminate cu electricitate și se pot căpta cu unpreț dela 1-60 cor. în sus.

Im iau permisia să mai amintesc, că mă voi strădui din toate puterile, ca oaspeții mei să fie pe deplin mulțumiți, deci rog să mă și sprijinească.

Cu deosebire stimă

IGNATIE PAȘCA,
hotelier și ospătar.

→ Tramvaiul circulă până înaintea hotelului meu. ←

Ifj. Kopetkó Károly

CASĂ DE MARFE

PENTRU MODA DE BĂRBAȚI ȘI FEMEI

ARAD

Straea bisericii — palatul Minorităților.

Telefon local și pentru comitat nr. 477.

Isvorul cel mai ieftin de târguit.

Își recomandă magazinul său bogat provăzut cu tot felul de

stofe țesute pentru costume de dame după moda cea mai nouă negre și în colori.

Daruri gata pentru mirese, pentru juni și fete.

Mare asortiment pentru reverenzi și faloane preoțești.

● Mustre în loc și provincă trimit gratis. ●

Arangeamente de luminat Acetylen

cu baterie independentă, cu aparatul brevetat „Lux“. Desvoltătoare fără manuar, automate, sistem cu carbid .. în apă fără orice primejdie. ..

Arangeamente de lumină electrică și de transmisiuni.

Specialitate: Baterii mici independente (Eletrogene) pentru orașe, castele, hotel, mori și case private. Manuar nu este, prețuri ieftene. ..

O lampă aprinsă de 16 lumini costă pe oră 1 fil., o putere reală de cal costă 6 fil.

Motoare: de benzin, gaz, de oleu ect. pentru orice scop.

Fejér és Schmidt

BUDAPEST, Eötvös-tér 2.

Nou comerț.

Lithografie.

Institut de lithografie și tipografie

a lui

KÁLLAI ÉS BORHEGYI

ARAD, str. Atzél Péter nro. 1.

Edificiul primei bănci Aradane.

Intrare strada Zrinyi.

Primește spre efectuare: bilete, vignete, anunțuri de logodnă, conte, circulare, hârtie de epistole, măpi, autografil etc. pe lângă prețuri moderate și în execuția cea mai modernă.

Pentru vinderea

Marelui magazin de asortiment de sticlă

de porțelan, maiolică, vase de piatră, obiecte de lux, vase, lampe de mase și candelabre, oglinzi, obiecte de argint, alpaca și nickel, decoruri pentru odăi și mese, acomodate pentru aranjamente casnice începând dela calitatea cea mai fină până la cea mai ordinară sunt neasămănător de convenabile.

Toate acestea se vând cu prețuri foarte moderate — în prăvălia mea, situată pe Szabadság-tér 21.

■ Efectuesc foarte punctual comande de sticlărie.

Cu stimă:

KLOHS ADOLF.

Tipografia George Nichin, Arad.